

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/13-9/

Podgorica, 8. april 2013. godine

INFORMACIJA

SA SASTANKA ČLANOVA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SA PREDSTAVNICIMA NVO SAVEZ UDRUŽENJA RODITELJA DJECE I OMLADINE SA TEŠKOĆAMA U RAZVOJU "NAŠA INICIJATIVA", održanog 15. marta 2013. godine

Sastanak je počeo u 14 sati i 30 minuta.

Sastankom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sastanku su prisustvovali: dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, članovi Odbora. Ljerka Dragičević, Kemal Zoronjić i dr Izet Bralić, predstavnici NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa": Milisav Korać, izvršni direktor i Slobodan Vuković, član Upravnog odbora, kao i Irma Kalač, iz Ministarstva rada i socijalnog staranja, po ovlaštenju pomoćnika ministra rada i socijalnog staranja, Gorana Kuševije, koji zbog ranije preuzetih obaveza, nije bio u mogućnosti da prisustvuje.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je ovo peti sastanak koji Odbor za ljudska prava i slobode organizuje sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ sa kojom je saradnja uspostavljena početkom 2010. godine, u cilju rješavanja problema djece i omladine sa teškoćama u razvoju i poboljšanja njihovog položaja u društvu. To se, prvenstveno, odnosi na sveobuhvatnije pravo na rehabilitaciju i zdravstvenu zaštitu, kvalitetnije školovanje, zapošljavanje te djece i unapređenje materijalnog statusa njihovih roditelja. Predsjednik je saopštio da je Odbor uvijek bio spreman da u dijelu svoje nadležnosti izađe u susret osobama sa invaliditetom, posebno djeci sa teškoćama u razvoju, što će raditi i u narednom periodu, uzimajući u obzir realne okolnosti i mogućnosti države i društva. Mnogo je aktivnosti koje treba preduzeti u narednom periodu kako bi se poboljšao život djece sa teškoćama u razvoju i njihovih porodica.

Milisav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa" je zahvalio Predsjedniku i članovima Odbora na organizovanju sastanka i spremnosti za nastavak dosadašnje uspješne saradnje sa organizacijom koju predstavlja. Navodeći da postoje brojni problemi sa kojima se suočavaju djeca i omladina sa teškoćama u razvoju, izrazio je očekivanje da će se uz napore svih društvenih subjekata, u mjeri mogućeg i realnog, oni postepeno rješavati. Saopštio je da je Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ humanitarna, neprofitna, dobrovoljna nevladina organizacija na državnom nivou koja je u svom sastavu sada ima 20 opštinskih udruženja, jer su im se priključila udruženja iz Danilovgrada i Budve. Navodeći da mu je poznato da je Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje matični odbor za pitanja djece sa teškoćama u razvoju, zamolio je poslanike, članove Odbora za ljudska prava i slobode da saslušaju njihove predloge i da ih razmotre, pa ukoliko ih ocijene realnim i opravdanim da im pomognu u ostvarenju istih. Istakao je da bi bili veoma zadovoljni ukoliko bi se saradnja sa Odborom ojačala i produbila na način što bi Odbor konkretno podržao određene njihove predloge i inicijative. Naveo je da je u prethodne dvije godine donesen značajan broj zakona kojima su regulisana prava osoba sa invaliditetom. Podsjetio je na Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom kada njihove sugestije koje su uputili nijesu prihvaćene, a sada su najavljene izmjene tog Zakona, upravo zbog onog što su iz nevladinog sektora tada predlagali. Takođe, podsjetio je da je prije godinu dana donesen Zakon o izmjenama i

dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju i njime su, između ostalog, definisani nepovoljniji uslovi u pogledu rehabilitacije djece sa teškoćama u razvoju, jer za sada samo djeca do pete godine imaju pravo na rehabilitaciju koju finansira Fond za zdravstveno osiguranje, dok je prethodnim zakonskim rješenjima to bilo omogućeno za djecu do 15 godina.

Milisav Korać je podsjetio da je na sastanku sa članovima Odbora za ljudska prava i slobode, održanom 7. marta 2012. godine dogovoreno da NVO „Naša inicijativa“ dostavi zaključke sa sjednice Upravnog odbora sa konkretnim predlozima i sugestijama za izmjene i dopune pojedinih zakona kojima su regulisana prava osoba sa invaliditetom, što su oni i učinili, ali Odbor nije detaljnije razmatrao njihove predloge, niti ih je prosljedio nadležnom Ministarstvu, što je razumljivo, imajući u vidu da je skraćen mandat Skupštini i raspisani prijevremeni parlamentarni izbori. Izvršni direktor Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ je opet dostavio Zaključke sa sjednice Upravnog odbora Saveza „Naša inicijativa“ i zamolio poslanike da ih detaljnije razmotre.

Izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ je ukazao na teškoće u primjeni Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, navodeći da je 2012. godine Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom uplaćeno 7,9 miliona eura, a Ministarstvo finansija je planiralo da se od toga za zapošljavanje lica sa invaliditetom može utrošiti samo 300 000 eura. Navodeći da će Vlada uskoro utvrditi Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, zamolio je da ga poslanici pažljivo razmotre. Mišljenja je da licima sa najtežim smetnjama u razvoju treba obezbijediti veću finansijsku podršku, jer su dosadašnji iznosi bili mali za njihove realne potrebe. Smatra da bi trebalo omogućiti da majke djece sa teškoćama u razvoju, makar one koje imaju djecu sa najtežim smetnjama u razvoju, a koje nijesu u radnom odnosu, dobijaju određenu mjesečnu naknadu, jer takva rješenja postoje u nekim razvijenim državama. Podsjetio je da je 2001. godine ukinut dječiji dodatak za gotovo 90% djece, a da djeca sa teškoćama u razvoju i u stanju socijalne potrebe imaju pravo na dječiji dodatak, ali se ni time nije puno postiglo iz razloga što dječiji dodatak godinama nije uvećavan. Tada se izdvajalo 1,05% bruto društvenog proizvoda za dječiji dodatak, a sada 0,15% bruto društvenog proizvoda. Saopštio je da je formiran i Savjet za brigu o licima sa invaliditetom koji je za devet godina održao svega 12-13 sjednica. Na sjednicama Savjeta od svih ministara redovno je prisustvovao samo Ministar rada i socijalnog staranja, koji predsjedava Savjetom, a umjesto ostalih, najčešće su prisustvovali savjetnici, navodeći da bi bilo veoma važno da tim sjednicama prisustvuje i Ministar finansija. Korać je saopštio da postoji namjera i želja pojedinaca da pomognu djeci sa teškoćama u razvoju, kao posebno osjetljivoj kategoriji stanovništva, ali bi uz malo veće napore i konkretne aktivnosti svih nadležnih državnih organa i njihovu međusobnu saradnju, bilo moguće postići mnogo više.

Slobodan Vuković, član Upravnog odbora Saveza „Naša inicijativa“, je saopštio da je zadovoljan što je Odbor za ljudska prava i slobode u svoj Plan aktivnosti za 2013. godinu uvrstio sastanak sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“. Navodeći da je kao predstavnik nevladinog sektora član Savjeta za prava djeteta, istakao je da je Savjet održao malo sjednica, a država nije prepoznala Savjet kao veoma važan subjekat u zaštiti prava djeteta. Kao član Savjeta za prava djeteta, u Skupštini opštine Bar je putem instituta „prazna stolica“ iznio problem da kod Direktora Doma zdravlja u Baru nije uspio da dobije prijem, a čak ni odgovor na molbu za organizovanje sastanka. Očekuje od članova Odbora za ljudska prava i slobode da budu lobisti za djecu sa teškoćama u razvoju i njihove porodice i da se, u skladu sa svojim mogućnostima i nadležnostima, založe za poboljšanje položaja ovih lica u crnogorskom društvu. Saopštio je da u jednoj školi u Baru postoje dva specijalna odjeljenja za djecu sa teškoćama u razvoju, a za 13 djece Komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama je odredila da moraju imati personalnog asistenta u nastavi. Njihova nevladina organizacija je putem projekta prošle godine obezbijedila pet asistenata u nastavi za tu djecu, dok je ove godine angažovano samo četiri i to

na period od tri mjeseca, čime se ugrožavaju osnovna prava ove djece. Zabrinjavajući je podatak koliko sredstava je uplaćeno Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, a koliko namjenski utrošeno. Ističući da imaju dobru saradnju sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, izrazio je nadu da će zajedničkim djelovanjem, svako u skladu sa svojom nadležnošću, doprinijeti poboljšanju položaja djece sa teškoćama u razvoju.

Irma Kalač iz Ministarstva rada i socijalnog staranja, kao neko ko se bavi problematikom djece sa smetnjama u razvoju, saopštila je da je Ministarstvo spremno da pomogne u rješavanju problema sa kojima se ova djeca suočavaju, jer je i do sada preduzimalo brojne aktivnosti u cilju pomoći i podrške djeci sa teškoćama u razvoju. U toku je izrada zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti kojim su planirane nove usluge podrške djeci sa teškoćama u razvoju. Izrazila je nadu da će Savjet za brigu o licima sa invaliditetom redovnije održavati sjednice. Istakla je da Ministarstvo ima veoma dobru saradnju sa nevladinim sektorom.

Poslanica dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, smatra da svi poslanici treba da budu na zajedničkom zadatku kada su u pitanju problemi djece sa teškoćama u razvoju i obećala da će, u mjeri mogućeg, nastojati da doprinese usvajanju što kvalitetnijih zakonskih rješenja kojima će se definisati prava osoba sa invaliditetom. Kada je riječ o finansijama, nastojaće da pomognu koliko su u mogućnosti, mada su tu njihove mogućnosti ograničene.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da se slaže da poslanici moraju biti lobisti za građane, posebno za djecu sa teškoćama u razvoju, shodno funkciji koju imaju. Istakao je da poslanici uvijek podržavaju sve zakonske predloge koji su realno ostvarivi, ali da treba utvrditi prioritete prilikom rješavanja problema. Izrazio je nadu da će zajedničkim radom, uvažavajući probleme sa kojima se suočavaju djeca sa teškoćama u razvoju, kao najugroženija kategorija našeg društva, doprinijeti poboljšanju njihovog položaja. Istakao je da bi osobe sa invaliditetom trebalo zapošljavati, samim tim ih integrisati u društvo, kao korisne članove zajednice, a ne uplaćivati sredstva Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, jer se tako problemi ne rješavaju. Takođe, mišljenja je da nevladine organizacije treba da budu bolje osposobljene za izradu projekata kojima će aplicirati za sredstva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Ukupna ekonomska situacija je loša, što utiče na rješavanje problema lica sa invaliditetom. Takođe, istakao je da se budžetom moraju precizno planirati i utvrditi svi prihodi i rashodi države, pa i to treba imati u vidu kada se govori o finansijskim sredstvima za određene projekte i namjene. Obećao je da će Odbor i u narednom periodu biti otvoren za saradnju sa Savezom „Naša inicijativa“ i da će sa nadležnim ministarstvima nastojati da doprinese poboljšanju njihovog položaja u društvu.

Milislav Korać je naglasio da su sredstva koja se uplaćuju u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom namjenska sredstva i treba ih u tu svrhu i koristiti.

Poslanik Kemal Zoronjić, informišući da je u Odboru za ljudska prava i slobode šest ljekara, ali i da su svi ostali članovi Odbora veliki humanisti, saopštio je da će Odbor biti spreman da izađe u susret realnim zahtjevima za poboljšanje položaja djece sa teškoćama u razvoju. Veoma je važno da se osobe sa invaliditetom prihvate od strane ostalih članova društva, a potrebe i probleme djece sa teškoćama u razvoju nekada i sami roditelji teško mogu razumjeti. Podsjetio je na podatke iz UNICEF-ove Studije o siromaštvu djece, po kojima 30% djece živi na sjeveru Crne Gore, a više od 50% te djece je siromašno. Ocijenio je da Ministarstvo rada i socijalnog staranja, a i svi ostali državni organi, treba svojim konkretnim aktivnostima da promijene takvo zabrinjavajuće stanje.

Predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja Irma Kalač je saopštila da su svjesni svih problema sa kojima se suočavaju djeca sa teškoćama u razvoju i da, u skladu sa nadležnošću, preduzimaju aktivnosti na poboljšanju njihovog položaja. Potrebna je dodatna edukacija, kao i promjena svijesti i odnosa prema ovoj populaciji, na čemu treba raditi u narednom periodu. Saopštila je da su u šest opština otvoreni dnevni centri za djecu sa

teškoćama u razvoju. U toku je izrada male grupne kuće, a u narednom periodu preduzimaće brojne aktivnosti na poboljšanje položaja djece sa teškoćama u razvoju.

Poslanik dr Izet Bralić je mišljenja da pomoć treba pružiti i licima koja brinu o licima sa invaliditetom, posebno o djeci sa teškoćama u razvoju, a najčešće su to njihovi roditelji i treba im pomoći, kako finansijsku, tako i putem drugih vidova podrške. Smatra da će se položaj lica sa invaliditetom poboljšati, jer će država zbog ulaska u Evropsku uniju morati da usvoji brojne zakone. Odbor ne treba samo da razmatra zahjeve koje upute predstavnici nevladinog sektora radi poboljšanja položaja lica sa invaliditetom, već poslanici treba sami da iniciraju donošenje određenih zakona i izmjene i dopune postojećih, kako bi se postigao cilj koji podrazumijeva poboljšanje položaja lica sa invaliditetom.

Poslanica Ljerka Dragičević je uputila pozdrave predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ i izrazila nadu da će i u narednom periodu imati uspješnu saradnju sa Odborom. Istakla je da bi veoma važno bilo da i mediji posvete veću pažnju osobama sa invaliditetom i njihovim problemima, ali, nažalost, oni još uvijek u nedovoljnoj mjeri prepoznaju važnost ove tematike.

Sastanak je završen u 15 sati i 30 minuta.

INFORMACIJU SAČINILA
SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković